

Początki franciszkanów w Kaliszu w XIII wieku

Gerard Kucharski

Zakon franciszkanów od początku swego istnienia cieszył się dużą popularnością i szybko rozprzestrzenił się w Europie. Już w 1237 roku pierwsi franciszkanie przybyli do Krakowa oraz Wrocławia, osiedlając się tam na stałe. Do Kalisza sprowadzeni zostali 20 lat później.

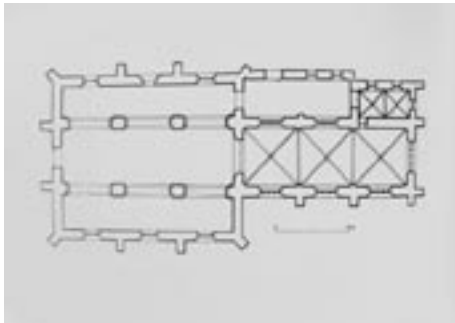
Założycielem zakonu żebraczego braci mniejszych minorytów był św. Franciszek z Asyżu (1181/1182-1226). Porzuciwszy dostatnie życie i przemieniwszy się w człowieka wiodącego byt prostego, wędrownego kaznodziei, stworzył taką formułę życia zakonnego, która miała inspirować apostołstwo zarówno wśród świeckich chrześcijan, jak i pogan. Nowa koncepcja życia zakonnego, oparta na zasadzie całkowitego ubóstwa, zmierzała do nawiązania ze społeczeństwem silnych więzów religijnych.

Franciszkanie w Kaliszu

Początki funkcjonowania franciszkanów w Kaliszu tylko w niewielkim stopniu naświetlone są w źródłach. Pierwsza źródłowa wzmianka o minorytach w mieście znajduje się w dokumencie z 1266 roku i związana jest z ich fundatorami – księciem kaliskim Bolesławem Pobożnym oraz jego żoną Jolantą Arpad. Ważne informacje o kaliskich braciach mniejszych zawierają także *Roczniki* Jana Długosza. Z czeskich źródeł o początkach klasztoru w Kaliszu wzmiankuje *Kronika* Jana Fürstenhaina powstała na początku XVI wieku, *Kronika* Anonima Minoryty i *Kronika* klasztoru brneńskiego z połowy XVI wieku, autorstwa gwardiana Jana Impekhovena. Interesujące jest także przypuszczenie Brygidy Kürbis analizującej *Rocznik kapituły poznańskiej*, która przypuszcza, że w latach 1272-1279 był on kontynuowany w Kaliszu. Literatura dotycząca kaliskiej placówki braci mniejszych także jest skromna.

Okoliczności, czas i motywy sprowadzenia oraz ekonomiczne podstawy bytu pierwszych franciszkanów w Kaliszu wiążą się z małżeństwem w 1256 roku księcia Bolesława Pobożnego z Jolantą-Heleną (ok. 1244 – ok. 1304), córką króla węgierskiego Beli IV. Ślub odbył się z wielkim przepychem w Krakowie, na dworze księżęcym Bolesława Wstydliwego i Kingi. Jolanta pozostała jeszcze 2 lata w Krakowie, gdyż prawdopodobnie nie była pełnoletnia, a na dwór do Kalisza udała się w 1258 roku, z czego wnioskując się, iż wtedy dopiero ukończyła 14 rok życia.

Nieznani dotąd w Wielkopolsce franciszkanie uzyskali zaraz po jej ślubie z Bolesławem Pobożnym fundację w stolicy księstwa – Kaliszu. Oficjalnym fundatorem był panujący kaliski książę Bolesław Pobożny, ale nagłe poparcie nowego zakonu przez Bolesława byłoby niezrozumiałe bez udziału Jolanty, tak bardzo związanej z franciszkanami na dworze krakowskim swojej starszej siostry Kingi. Można przypuszczać, że w przygotowaniu nowej placówki franciszkańskiej pomagali miejscowi wielmoże wraz z mieszkańcami Kalisza, którzy mogli w tym widzieć stabilizację lokowanego właśnie miasta.

Rzut kaliskiego kościoła franciszkańskiego. Źródło: *Architektura gotycka w Polsce*, red. T. Mroczko, M. Arsyński, Warszawa 1995, t. 2, s. 412.

Franciszkański klasztor w Kaliszu, jak zaświadcza o tym zapiski źródłowe, został przyjęty do prowincji polsko-czeskiej przez prowincjała Daniela na kapitule w Inowrocławiu (13 czerwca 1257 roku). Wniosek sąd, że potwierdzenie przeprowadzenia fundacji franciszkańskiej w Kaliszu przez parę księżęcą i być może wielmożów kaliskich musiało nastąpić przed tą właśnie datą. Odtąd kaliska wspólnota franciszkańska mogła bez przeszkód rozwijać swoją działalność.

Powołany do życia konwent minorytów otrzymał dla swej świątyni, jak potwierdzają to źródła, wezwanie św. Stanisława Biskupa Męczennika. Stało się to niezawodnie pod wpływem uroczystości kanonizacyjnych biskupa Stanisława w 1253 roku, w których franciszkanie i księżna Kinga oraz jej mąż Bolesław Wstydlivy mieli czynny udział.

Pierwsi bracia zakonni

Kaliszcy bracia mniejsi imiennie po raz pierwszy wymienieni są w źródłach dopiero w roku 1266. Brat Jan (gwardian) i brat Bogusław (lektor) występują w dokumencie Bolesława Pobożnego w roli świadków. Istnieją przypuszczenia, iż w klasztorze kaliskich franciszkanów po roku 1272 spisano rocznik dworski poświęcony osobie jego fundatora – Bolesława Pobożnego. Niewykluczone jest też przypuszczenie badaczy, sugerujące, iż autorem tego rocznika był wymieniony wyżej lektor franciszkańskiej szkoły – brat Bogusław. Wcześniej istniała w Kaliszu szkoła kolegiacka, a od 1266 roku również placówka szkolna franciszkanów, czego dowodem jest wyżej wymieniony lektor.

Pośrednim dowodem na to, że działały tu tego typu placówki może być dobrze zorganizowana kancelaria Bolesława Pobożnego, który cieszył się opinią księcia wykształconego. Możliwe, że już w czasach księstwa kaliskiego miasto posiadało własnego pisarza, najprawdopodobniej franciszkanina ze szkoły klasztornej. W nielicznych wymieniających Jolantę dyplomach występują również franciszkanie, rzadko jednak spotykani w dokumentach wielkopolskich. Informacje o franciszkanach w Kaliszu zawiera też *Kronika Wielkopolska*. Uczeń przypuszcza, że jej autor sam mógł być minorytą, gdyż w

swym przekazie wyrażał się bardzo pochlebnie i z podziwem o Bolesławie Pobożnym, przypisując mu heroiczną cnotę przebaczenia. Niewykluczone, że powyższe informacje pochodzą z samego Kalisza, a może nawet z klasztoru franciszkańskiego.

Uroczystości w klasztorze

Kaliszki konwent franciszkanów w ostatnich latach panowania Bolesława Pobożnego był dobrze zorganizowany i pełnił znaczącą rolę. Świadczy o tym przeprowadzenie tu w 1277 roku kapituły prowincji polsko-czeskiej.

Ze śmiercią Bolesława Pobożnego w 1279 roku skończył się pewien etap działalności kaliskich braci mniejszych. Jednak zgon Bolesława Pobożnego nie kończył okresu świętości kaliskich minorytów. Rozpoczęta (jak się zdaje – za życia księcia) budowa muranego kościoła i klasztoru, kontynuowana dalej przez Jolantę i Przemysła II, była wyrazem troski o zakon. Placówka kaliskich franciszkanów wcale nie straciła na znaczeniu po śmierci fundatora. Świadczą o tym przeprowadzone tu uroczystości 19 grudnia 1283 roku, a mianowicie konsekracja w kościele franciszkańskim Jakuba Świnki na arcybiskupa gnieźnieńskiego. Źródła podają, że w ceremonii tej uczestniczyli książę Przemysł II, który ofiarował nowemu biskupowi cenny pierścień oraz pięciu biskupów: biskup płocki Tomasz, lubuski Konrad, krakowski Paweł z Przemankowa, poznański Jan i wrocławski Wolimir.

Dlaczego uroczystość ta odbyła się w kościele Franciszkanów w Kaliszu – nie wiadomo. Być może chciała tego księżna Jolanta, wdowa po Bolesławie Pobożnym, mając w pamięci, że Kalisz był niedawną stolicą księstwa, a franciszkanie pełnili tu ważną rolę. Od 1271 do 1283 roku archidiecezja gnieźnieńska nie miała swego pasterza. Konflikty, jakie wówczas panowały wśród członków kapituły co do wyboru nowego arcybiskupa, wpływały źle na wizerunek Gniezna, w którym zwykle odbywały się konsekracje biskupów. Dlaczego uroczystość konsekracji nie odbyła się w samym Gnieźnie? Uczeń tłumaczy to prawdopodobnym stanem zaniedbania katedry. Na pominięcie Gniezna wpłynąć mogła także bliskość czasowa pogrzebu żony Przemysła II Ludgardy w tejże katedrze. Przypuszczać można, że sam Przemysł II zaproponował Kalisz jako miejsce święceń Jakuba Świnki, wierząc w ten sposób ukończenie budowy nowego kościoła miejscowym franciszkanom. Niewykluczone, że w zabiegach tych uczestniczyli kaliszcy dygnitarze kościelni.

Następca Bolesława Pobożnego, książę Przemysł II, dbał o Kalisz i tutejszych minorytów. To on sfinalizował fundację szpitala zakonu św. Ducha, ulokowaną poza murami miasta, który miał pomagać franciszkanom w posłudze tutejszej społeczności.

Działalność franciszkańska

Działalność braci mniejszych skupiała się początkowo na elementarnej nauce pacierza, śpiewu kościelnego, czasem pisania i czytania po łacinie.

Należy dodać, że często opiekowali się chorymi i bezdomnymi, tępilli herezje. Był ekonomiczny kaliskiego konwentu gwarantowały jałmużna oraz opłaty za posługi religijne. Wśród tych ostatnich na pierwszy plan wysuwały się kwoty uzyskane za pogrzeby, odmawianie modlitw i odprawianie mszy świętej. Posługi te wykonywano nie tylko na rzecz pojedynczych osób, ale także całych korporacji zawodowych i religijnych (cechów, gildii itp.) poświadczonych źródłowo w końcu XIII wieku.

Franciszkanie a lokacja Kalisza

Samo przybycie franciszkanów do Kalisza wyjaśnia aspekt przeprowadzonej w tym czasie lokacji miasta na prawie niemieckim. Fakt sprowadzenia mnichów potwierdza tezę, iż zakon organizował swe placówki w miastach już lokowanych bądź właśnie przechodzących reformę. Z tego też względu zmienił się w Kaliszu ogólny wygląd miasta, a nowa fundacja franciszkańska znacznie się do tego przyczyniła. Do obiektów murowanych Kalisza w połowie XIII wieku zaliczyć należy kościół parafialny pw. św. Mikołaja, ufundowany ok. 1253 roku przez Bolesława Pobożnego, a także franciszkański klasztor, założony w 1257 roku i położony w południowo-wschodnim narożniku miasta.

Kościół minorytów miał być ślubną pamiątką fundacyjną Bolesława Pobożnego i Jolanty. Należy przypuszczać, że był to pierwszy w Polsce kościół pod wezwaniem św. Stanisława Biskupa Męczennika, kanonizowanego w 1253 roku w Asyżu. Przemawia za tym fakt, iż fundacje przeprowadzane w tym czasie nie należały do częstych. Bliskie powiązania dworu krakowskiego z dworem kaliskim świadczą o tym, że manifestacja radości w Krakowie związana z kanonizacją biskupa Stanisława – mogła zostać przeniesiona na kaliską fundację. To, iż kościół kaliskich minorytów przyjął wezwanie św. Stanisława, mogło się również wiązać z zabiegami prowadzonymi przez franciszkanów krakowskich w sprawie kanonizacji biskupa (w 1253 roku w Asyżu).

Świątynia kaliskich franciszkanów

Architektonicznie świątynia kaliskich franciszkanów nie różniła się od innych już istniejących budowli tego typu. Posiadała konstrukcję salową z wydłużonym prostokątnym prezbiterium, wyposażona była w długi chór, będący początkowo samodzielną budowlą. Prezbiteria polskich kościołów franciszkańskich z XIII wieku należały do najstarszych części budowli, wszystkie też zaopatrzone były w proste zamknięcia. Przeważała prostokątna forma. W przeciwieństwie do chórów, korpusy tych samych budowli nie tworzą zwartej grupy. Stwarza to duże trudności przy porównywaniu kościołów jako skończonych całości.

Kościół w Kaliszu był pierwotnie bazyliką. W XIV wieku został przebudowany na halowy i dlatego trudno było zachować początkową koncepcję architektoniczną. Budowa samego kościoła od-

Wnętrze kościoła Franciszkanów, w oddali prezbiterium

Widok od strony prezbiterium Fot. Mariusz Hertmann

bywała się najprawdopodobniej w kilku etapach. Początkowo musiała to być budowla drewniana, z czasem dopiero zastąpiona murowaną świątynią, gotową w całości w 1283 roku.

Książęce sympatie franciszkańskie

Na dworach książęcych sympatie franciszkańskie krystalizowały się później w wielu przypadkach w postaci fundacji klarysek. Surowość obyczajów, nastrój wysoce religijny, umiłowanie ideałów franciszkańskich, które panowały na dworze kaliskim – były zapewne inspiracją Jolanty do wstąpienia po śmierci męża w szeregi ubogich sióstr. Na postawę taką, jak można przypuszczać, mieli wpływ franciszkanie, którzy byli jej powiernikami. Duży wpływ na osobowość

Jolanty i charakter jej dworu miała także jej starsza siostra, Kinga. Franciszkańskie idee ubóstwa, pokory i modlitwy wyrażać się mogły w tych warunkach przede wszystkim zewnętrznym wyglądem sióstr, codzienną praktyką ich życia czy stosunkiem do innych ludzi, co wyraźnie występuje w zachowanych żywotach obu świątobliwych kobiet.

Trzeba dodać, że moda na małżeńską wstrzeмиęźliwość i stan dziewiczy nawet w małżeństwach miała w kołach dworskich swoje społeczne źródło – chęć wyzwolenia się niewiast ze stanu bezwolnego przedmiotu ojcowskich decyzji w sprawach związków małżeńskich. Asceza franciszkańska, jako życie czynne w radykalnym ubóstwie, stała się chwytliwym wzorcem jako forma, w której co gorliwsza i bardziej odważna jednostka mogła zmanifestować wobec swojej warstwy i całego społeczeństwa odnalezienie prawdy o życiu ludzkim.

Czy zatem kaliska placówka spełniała takie zadanie? Na pewno tak, bo wzorec osobowy, jaki przyjęła współfundatorka kaliskich franciszkanów odpowiadał minoryckim założeniom. Przez wszystkie lata pobytu Jolanty w Kaliszu bracia mniejsi czuwali nad jej stanem ducha. Zapewne pod ich wpływem księżna po śmierci męża wstąpiła do klasztoru św. Klary. Indywidualność i upodobania Jolanty odbiły się wyraźnie na wychowaniu jej dzieci, jak i sierot po Przemysławie I. Za wolą księżnej Przemysław II ufundował i uposażył w Gnieźnie pierwszy na terenie Wielkopolski klasztor klarysek, w którym później przebywała Jolanta i gdzie została pochowana po swojej śmierci. Świadczy to o dużym szacunku i życzliwości młodego księcia wobec stryjny.

Formą minoryckiego oddziaływania na dwór książęcy były piastowskie pochówki w kościołach franciszkańskich, które nie mogły pojawić się wcześniej niż w drugiej ćwierci XIII wieku. Fundowane przez dynastię kościoły klasztorne pełniły rolę nekropolii dla rodziny i potomków fundatora. Uczeń przyjmując, że jeżeli chowano w nich świeckich przedstawicieli dynastii, to w przypadku członków konwentu danego klasztoru musiało to być regułą.

Kaliski kościół Franciszkanów nie posiada żadnego pochówku Piastów. Bolesław Pobożny nie został pochowany w Kaliszu, ponieważ nie istniał jeszcze murowany kościół klasztorny, którego budowę jeszcze kontynuowano. Spoczął on na polecenie Przemysława II w katedrze poznańskiej, która była mauzoleum Piastów wielkopolskich.

Franciszkański wiek XIII w Kaliszu

Początki franciszkanów w Kaliszu wiążą się z dwiema postaciami: Bolesławem Pobożnym i Jolantą. Para książęca nie tylko umożliwiła zaistnienie braci mniejszych w mieście, lecz spowodowała także ich przybycie do Wielkopolski. Fundacja klasztoru w 1256 roku, przyjętego rok później na kapitule w Inowrocławiu do prowincji polsko-czeskiej przez prowincjała Daniela, otrzymała wezwanie św. bp Stanisława. Łatwość w zaaklimatyzowaniu się braci mniejszych w mieście świadczy o ich prospołecznych dążeniach.

Był sukcesywnie gwardianem w wielu klasztorach, wreszcie przez 6 lat prowincjałem. Gdziekolwiek się pojawił, pisał kroniki klasztorów, porządkował archiwa i biblioteki, katalogował je, streszczał dokumenty, rysował plany franciszkańskich obiektów – nawet takich, które już dawno franciszkanie stracili.

Gromadził materiały, układając je w monografię klasztorów. Taką techniką napisał 23 tomy materiałów o 110 klasztorach i 172 sławniejszych franciszkanach w Polsce.

O klasztorze kaliskim Karwacki pisze w t. X *Materiałów do historii konwentów franciszkańskich Prowincji Polskiej*. Jego rozległy tekst ma dwie wyraźnie różniące się od siebie części: w pierwszej informuje, co inni napisali o franciszkanach kaliskich (encyklopedie, monografie, kroniki), a w drugiej części opisuje od siebie możliwie wszystko, co widzi w klasztorze i kościele. Niczego nie pomija: ekonomia, architektura, malarstwo, rzeźba, szaty liturgiczne i precjoza znajdują swoje miejsce na kartach *Materiałów...* Opisuje każdy ołtarz, nagrobek, stalle, każdą kaplicę, chór, zakrystię, pomnik, figurę czy obraz. I oczywiście biblioteki z archiwami.

Nie kończył politechnik, ale rysował plany i rzuty budynków. Starannie odnotował również, kogo grzebano w kościele franciszkańskim w Kaliszu w XVII wieku: *Chociaż był jeden wspólny grób dla Braci przy wielkim ołtarzu po stronie Ewangelii, chowano nieboszczyków i w innych – i tak w 1608 roku o. Marika z Krakowa, gwardiana kaliskiego, o. Antoniego, gwardiana z Radziejowa.*

W 1611 roku pochowano kilku mieszczan w kościele w grobach naprzeciw ambony. W 1613 pochowano Walentego malarza i żonę jego, zmarłych na zarazę.

Nazwiska zaś mieszczan bywały takie: *Siekiera, Ciupka, Cyganek, Florek, Oday, Głęb Nyklaszewicz, Marek, Klinik, Dymek, Kolek, Maczka, Wodka, Krupa, Ogorek, Wrzaskała, Smułka, Malik, Strych, Trzeciak, Łagoda, Puszkarz, Jurga, Dręczonek, Cmurawa, Pieniążek, Kordas, Śmigiel.*

Chowano na cmentarzu franciszkańskim także *ignotos pauperes* [nieznanych biedaków] zmarłych w bramie miejskiej lub pod ścianą domu.

Kto by sądził, że omawiane kroniki może sobie podarować, jeśli studiuje tzw. sprawy świeckie, myli się głęboko. Klasztor uwikłany w prozaiczną egzystencję i – niestety – w ekonomię, bez której żyć się nie da nawet świętobliwym synom św. Franciszka, zapamiętał swoje archiwa nie tylko pobożnością, ale także kwitami, testamentami, nadaniami, zapisami, sporami, skargami... Zajrzyjmy do klasztornych archiwów, a zadziwią nas różne obszary życia miasta i kraju. ■

o. Stanisław Celestyn Napiórkowski, dr hab., prof. ekumenizmu i teologii dogmatycznej, ze szczególnym uwzględnieniem mariologii. Z prof. Jerzym Kłoczowskim zorganizował pięć międzynarodowych sesji nt. „Zakony franciszkańskie w Polsce”.

Katolicki Uniwersytet Lubelski; Instytut Franciszkański w Łodzi-Łagiewnikach.

Franciszkanie kaliscy w zasobach Instytutu Franciszkańskiego w Łodzi-Łagiewnikach

Instytut Franciszkański jest młodą instytucją naukową Prowincji Matki Bożej Niepokalanej franciszkanów warszawskich. Księgozbiór IF liczy ponad 10 tys. skatalogowanych pozycji z zakresu franciszkanizmu. Posiada wszystkie główne kroniki Zakonu OFMConv w Polsce.

Franciszkanie w Kaliszu w kronikach (wybrane źródła)

Johannes Donatus Caputo, *Modus visitationis spiritualis et materialis conventuum Provinciae Poloniae* z 1593 roku. Włoch Caputo był wizytatorem generalnym i prowincjałem Prowincji Polskiej. Opisał wszystkie wizytowane klasztory w Polsce, także klasztor kaliski.

O. Ludwik Miske (1691 lub 1692-1768), *Kronika Prowincji Polskiej Braci Mniejszych św. Franciszka Konwentualnych: Synoptica relatio seu brevis descriptio conventuum In provincia Majoris et Minoris Poloniae partisque Prussiae fundatorum facta Anno Domini 1735. Lahore A R P Ludovici Miske emeritissimi patris*. Kronika liczy 246 stron. Miske osobno omawia klasztor franciszkanów w Kaliszu (s. 42-57), osobno klasztor klarysek (s. 57-59).

Marcin Bonawentura Makowski (1706-1795) pozostawił po sobie dwie kroniki, jedną bardzo zwięzłą – *Brevis descriptio*, czyli *Krótki opis*, oraz obszerniejszą: *Thesaurus Provinciae Poloniae Ordinis Fratrum Minorum Conventualium S.P. Francisci facta Anno 1762*. Informacja o klasztorze kaliskim zamieszczona w *Krótkim opisie* Makowskiego (nieco ponad 4 strony) zawiera historię klasztoru od jego początku. *Thesaurus Provinciae Poloniae, czyli „Skarbiec Polskiej Prowincji”*, to najcenniejsza kronika dla zainteresowanych klasztorze franciszkanów w Kaliszu. W rękopisie *Conventus Calisiensis* znajdujemy na stronach 356-378.

O. Alojzy Leopold Karwacki (1866-1924), *Materiały do historii konwentów franciszkańskich Prowincji Polskiej*, t. X.

Początki franciszkanów ...

►... dokończenie ze str. 11

Działająca najprawdopodobniej w Kaliszu szkoła franciszkanów (czego przykładem jest lektor Bogusław) miała za zadanie propagować wiedzę, ograniczoną jednak do nauki modlitw, śpiewu kościelnego, czasem czytania i pisania po łacinie. Była ona połączona bliskim związkiem z dworem kaliskich książąt, gdzie po roku 1272 powstała kontynuacja rocznika dworskiego, najprawdopodobniej autorstwa pisarza Świętosława.

Miejscowi franciszkanie nie uciekali od organizacji wzniosłych przedsięwzięć; odbywająca się w kaliskim klasztorze kapituła prowincji polsko-czeskiej w 1277 roku świadczy o jego ważnej roli, dobrej organizacji, jak również o czynnym udziale tutejszych franciszkanów w pracach nad dalszą ewolucją zakonu. O tym, że właśnie takie zadanie pełniła kaliska placówka świadczy fakt przeprowadzenia w grudniu 1283 roku w kościele braci mniejszych konsekracji Jakuba Świnki na arcybiskupa gnieźnieńskiego, która mogła się wiązać zarówno ze staraniami Jolanty i Przemysła II, jak również samych franciszkanów.

Franciszkański trzynasty wiek budował wzorce osobowe kaliskiej pary książęcej, charakteryzującej się pobożnością, dobrocią, miłością i duchem pokuty. Na dworze książęcym dominował duch ascezy i przekonanie o wartości życia cnotliwego, poświęconego niezależnie od stanu samemu Bogu. Przydomek „Pius” („Pobożny”), jaki zyskał po śmierci książę Bolesław, najlepiej to potwierdza. Przybycie minorytów do Kalisza miało ogromne znaczenie. Miasto zyskało nowe obiekty murowane, a lokalne społeczeństwo – co najważniejsze – mogło liczyć na wsparcie duchowe.

Po początkowym udanym i szczęśliwym okresie – na kaliski zakon spadły lata niepowodzeń. Minoryci zostali odsunięci, nie byli zauważani przez kolejnych książąt, ale los ten dzieliły również inne domy franciszkańskie. Zmiany polityczno-gospodarcze, a zwłaszcza zmiana mentalności społecznej w Polsce końca XIII wieku, spowodowały spadek zainteresowania minorytami, zarówno wśród mieszczan, jak i książąt.

(Pełna analiza naukowa początków franciszkanów w Kaliszu zamieszczona jest w artykule pt. *Początki zakonu franciszkanów w Kaliszu w XIII wieku*, *Rocznik Kaliski*, t. 26 (1996/1997), s. 27 n). ■

Dr Gerard Kucharski, ur. w 1975 roku w Kaliszu, absolwent UAM w Poznaniu, po obronie pracy doktorskiej w 2003 roku na UAM, przygotowanej pod kierunkiem prof. dr hab. Tomasza Jasińskiego, zatrudniony jako adiunkt na Wydziale Pedagogiczno-Artystycznym UAM w Kaliszu. Redaktor kilku prac zbiorowych, w tym współredaktor tomu pt. „Kolegiata kaliska na przestrzeni wieków 1303-2003” i tomu „Historia bliższa i dalsza”. Autor kilkudziesięciu artykułów i recenzji o historii klasztorów kaliskich, wielkopolskich, kujawskich, mniejszości społecznej Kalisza, społeczności średniowiecznej, wydawca źródeł.